

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Юркової Ольги Іванівни “Розвиток психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань”, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 “Психологія” у галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”

Дисертаційна робота Юркової Ольги Іванівни присвячена надзвичайно важливій та актуальній темі. Війна, яку зараз веде Україна є красномовним підтвердженням необхідності розроблення адекватних, науково обґрунтованих психологічних підходів, які дають змогу ефективно вивчати психологічну готовність військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що тема запропонованого дослідження актуальна для теоретичних та практичних запитів психології і відповідає завданням сучасного суспільства, науки та практики.

Мета, завдання, об’єкт і предмет дисертаційного дослідження Юркової Ольги Іванівни є логічно узгодженими. Вибір застосованих методів і методик дослідження забезпечує досягнення мети й реалізацію поставлених завдань. Дисертаційне дослідження вирізняється достатнім рівнем теоретичного аналізу, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до вирішення наукових проблем.

Дисертацію виконано відповідно до плану наукової та науково-технічної діяльності Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

За результатами теоретичного аналізу авторка встановила, що проблема психологічної готовності особистості є недостатньо дослідженою як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях. Наслідком теоретичного дослідження порушеної проблеми стало встановлення компонентного складу психологічних чинників готовності до професійної діяльності, які конкретизовані у властивостях особистості, особливостях професійної діяльності та чинниках середовища.

Визначено, що у структурі психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів наявні п’ять взаємопов’язаних компонентів: когнітивний, мотиваційний, емоційно-вольовий, функціональний, індивідуально-психологічні якості. Визначений зміст компонентів став основою для розроблення критеріїв та показників оцінювання психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань.

З’ясовано, що особливостями психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів є їхня особиста психологічна здатність забезпечувати успішність виконання поставлених завдань. Стан психологічної готовності допомагає військовослужбовцям успішно виконувати свої функціональні обов’язки, використовувати знання, здобутий бойовий

досвід, особисті якості, зберігати самоконтроль та перебудувати свою діяльність у разі появи непередбачених перешкод із найменшими психологічними втратами.

Розроблено та обґрунтовано структурно-функціональну модель розвитку психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань, яка містить чотири взаємопов'язані блоки: цільовий, діагностичний, змістовий, результативний.

Розроблено та апробовано програму розвитку психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань. Програма охоплює всі компоненти психологічної готовності та спрямована на комплексний вплив. Її можна проводити у групі та індивідуально. Мета програми полягає не тільки в наданні військовослужбовцям танкових підрозділів знань про психологічну готовність, а й оптимізації процесу розвитку психологічної готовності танкістів до виконання бойових завдань.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у впровадженні програми розвитку психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань до змісту індивідуальної підготовки військовослужбовців танкових підрозділів Збройних Сил України.

Методологічне і теоретичне обґрунтування основних положень роботи забезпечили достовірність результатів досліджень та основних висновків, які базуються на достатній репрезентативній вибірці учасників експерименту, відповідній математичній обробці даних. Отримані авторкою дані є достатньо інформативними, об'єктивними та новими, базуються на логічно обґрунтованих завданнях і методах дослідження. Результати роботи апробовано на достатньому рівні – у ході міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних зібрань.

Водночас певні аспекти дисертаційного дослідження Юркової Ольги Іванівни викликають окремі зауваження та міркування.

1. У розділі 1 дисертації здобувачка багато уваги приділяє аналізу різних підходів до вивчення психологічної готовності особистості до професійної діяльності загалом, у тому числі психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів. Беручи до уваги важливість такого аналізу, вважаємо, що доречно було б конкретизувати сутність поняття “психологічна готовність до виконання бойових завдань” у межах власної дослідницької парадигми і пояснити особливості розвитку психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів саме до виконання бойових завдань.

2. У дисертації авторка стверджує про зв'язок між рівнем психологічної готовності членів екіпажу танкових підрозділів та ефективністю виконання завдань професійної діяльності, але було б доцільно підкріпити це твердження фактичними даними, спираючись на об'єктивні показники ефективності.

3. У п. 3.3 “Практичні рекомендації щодо розвитку психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань” дисертантка змістовно описує організацію психологічної підготовки в Збройних Силах загалом та її особливості у військовослужбовців танкових

підрозділів, зосереджує увагу на завданнях, основних напрямках психологічної підготовки військовослужбовців-танкістів та рекомендаціях щодо організації процесу розвитку психологічної готовності. У цьому контексті вбачаємо за доцільне розроблення чіткіших саме практичних рекомендацій щодо розвитку психологічної готовності танкістів до виконання бойових завдань.

Втім висловлені зауваження не знижують достовірності і наукової цінності викладених у дисертації наукових результатів.

Висновок. Дисертаційна робота Юркової Ольги Іванівни на тему: “Розвиток психологічної готовності військовослужбовців танкових підрозділів до виконання бойових завдань” є завершеною науковою працею, в якій висвітлено нові науково обґрунтовані результати, що сприяють вирішенню важливого для Збройних Сил України науково-практичного завдання. Наукова праця відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її авторка Юркова Ольга Іванівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 “Психологія” у галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”.

Рецензент:

Начальник кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) гуманітарного інституту Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, кандидат психологічних наук, доцент
полковник

Олександр КОВАЛЬЧУК

“ ” травня 2023 року